Custa duas paristòrias sunt istadas bogadas de "Onoranze a Grazia Deledda", a incuru de M. Ciusa Romagna, Nùgoro-Casteddu, 1959.
Santu Micheli Arcangelu (Furriadu In Sardu De Daniela Masia)

S'arregatera de ousus, tzia Biròra Portale, biagiaiat portendi una piscedda de ousus de Oroteddi a Nùgoro. Fiat una noti de istadiali e su mesi de austu, lìmpia e luxenti comente a una prella/prenda. In sa cussa tzèpara manna de stua, sa luna ghetaiat una luxi prena in dogna parti; su ceu fiat asulu aici comenti a de dì, e oriente iscti s'orizonti cumpariat vaporàbili, annapendi is montis chi pariant nuis pesendi·si de su mari. Tzia Biròra biagiaiat a de noti ca biagiaiat a pei, e biagiaiat a pei ca su guadàngiu de su cummèciu suu fiat aici pòberu de non ddi permittiat de biagiai a cuaddu.
Figurai·si chi totu sa sienda de su traballu suu intranta totus a intru de cussu strèxu intèssiu de pannus e cannas chi potat assentau a suba de a conca: duxentus ousus.
Dogna tres disi tzia Biròra, comprat (comprada) duxentus ousus, ddus poniant cun atentu mannu a intru de una piscedda, in mesu de unu pagu palla, e si poniat in biàgiu a faci de Nuòru. (Nùgoro topònimu)
Cun cantu guadangiat biviat tres disi. De annus e annus issa fadiat cussu tarballu. A Nuòru (Nùgoro topònimu), in ui cun su fatu de bendi is ousus, pediat bortas s'alimùsina puru, totus dda connosciant, e dd'iant connòscia de prus puru po su fatu istranu chi ddi fiat capitau (o sucèdiu o acontèssiu). Issa duncas biagiaiat, rugrendi sa tzèpara, luxenti gràtzias a sa luna, in su caminu assentaus tra is stuas, in is tancas armargurosas ma po custu poèticas puru, buidas e desertas chena nudda a dda fait bivi.
A chini pensat? Non et fàcilu a ddu cumprendi, ca is pensamentus suus fiant unu pagu istròllicus: fiant uncueddus de pensamentu, partis de ideas simpres chi si sperdiant in unu cuadru murru o mellus chena coloris.
E, tzia Biròra, chi no fiat mai istada una fèmina alligra, cussa noti fiat intristada; si intendiat istraca; teniat sonnu e non si podiat pasai. Fiat istraca, istraca de cussu biàgiu suu comintzau de trinta annus e non finiat mai. Annotamala teniat comenti a su avèrtida de calincuna disaura acanta acanta; ma mai iat pòtziu crèidu ita ddi deperit sucèderi chitzi aici, aici, intre dexi minutus, intre centu, intre dexi passus.
La', in in su mentre chi fiat pighendi in un'artziadura de su campu chi poniat in s'istradale, S'arregatera bècia de ousus iat lissiau e nc'est arruta. Blum! at fatu su cadinu, e is osuus si cracanta unu cun s'atru e su cugùciu de sa palla si fiat totu sicustu su croxu biancu ndi preta cussa artziadura pitichedda. Sa bècia si ndi pesat, at castiadu groga, sturrida comenti chi aerit arriciu unu corpu de matzucu in conca.
Totu, totu fiat pèrdidu. Issa fiat spaciada po sempri. Si fiat sètzia in s'artziadura e at cumintzau a prangi disisperada, comenti a una pipia de dex'annus. Est abarrada in custu dolori suu e in custa

confusioni unus cantus minutus prangendi e lamentendi·si a boxi arta, candu at intèndiu una boxi sintzilla a pabas de is coddus suus. «Fèmina!», naraiat sa boxi, «It'est t'adi capitau? Po ita assustadas cun is prantus is viagiadoris in sa noti ?» Sa bècia iat castiadu e iat bidu, in s'oru de s'istradali, inghiriau de una luxi unu giovanu bellu bellu bistiu beni.

In su coddu issu teniat fusile arricu, totu traballadu e aici luxenti chi in sa canna si bidiat sa luna. Tzia Biròra l'at crèidu unu cassadori e dd'at contau tota sa vida miserevoli sua. «De trinta annus», at narau, «de trinta annus deu biàgiu, a de dì e a de noti, po mi guadamgiai un'uncueddu de pani. Ah, comente a so mischina! Mai mi sucèdiu de nci arrumbuai e de nci arruit: ma como chi so imbecendi, is cambas si fritint, su sonnu mi ispantat. Comenti a apo a fai immoi?» «Non teneis parentis?» «Nisciunus, nisciunus. Bivu a soba comenti is bèstias. Comenti a apu a fai immoi? Candu pedu s'alemùsina mi narant: Po ita no ais traballau? Ah, no scint duncas chi deu apu traballau prus cali si ollata cristianu? La', càstia is peis mius? Bolis bì is peis meus, cassadori giovanu?» E pigau unu pei cun ambas is manus nd'at giradu sa pramma a faci a cussu stràngiu.

Custu s'incrubada a castii, e iat bidu cussa pramma de pee chi diventada tostada coneti a unu crxou grussu, nieddu, fresau, innoi e inguinis manciau de sànguini. «Est orribili», iat musciau, comenti de imperissu, «una bècia pòbera camminai di aici.»

Tzia Biròra fiat tropu furba po non apofitai de sa piedadi de su viandanti, sperendi ch'issu d'essi agiudada donendi·ddi un'aelimusina arrica, e iat torrau a cumintzai a ddi contai is disauras suas, esagerendi·ddas fintza unu pagheddu. Issu ascurtada, pensamentosu, pitziendi·si sa foraddedda bellixedda de su mentu.

Totu in-d-u-ota (totu in una borta) s'est intèndiu unu passu de caddus, a tesu, in su mudìmeni de s'istradale. Su stàngiu at iscurtadu crispu meda(intensamente), mentras ndi bogada su portafògliu de sa busciaca intro de sa giacheta. Pigat su billete de sa banca, dd'at giau a sa bècia, e luegus a torrau a ponni a parti su portafògiu, e est isparèssiu. Parriat chi su terra dd'essit tirau a fundu, e tzia Biròra at provau senti de timoria e de terrori, ma de terrori arcanu, un'ammesture de ispandu e timoria pofunda. Chena si dd'acati s'est agata ingenucada, cun su billete intru de is manus giuntas. «Issu fiat un'ànghelu», pensaiat, «fiat Santu Micheli Arcangelo. Deus siat laudau: Issu no abbandonat is poberitus. Custu est de seguru unu billete de bintighimbe francus: deu mi so sarvada, sa becesa mia est assegurada. Santu Micheli Arcangelo siat beneitu. Fiat issu! Fiat issu!»

S'est trisinada cun is genugus, at basau sa terra in ue stàngiu aiat postu is peis, e at pregau. In custa positzioni l'ant bida dus biddajus chi beniant a cuaddu e chi ant pensau chi fiat maca. Dd'ant tzerriada, e unu de issus at nd'est cabau de su cuaddu.

Issa si pesat de terra e ddi contat totu cussu chi ddi fiat capitau, narendi de ai biu a Santi Micheli Arcangelo chi dd'iat fatu s'alimusina. Dd'antibogada de maca, ddas ant pediu de dd'is fai bì su billete, e ddas ant nau, spantaus chi fiat unu billete de centu francus. Pustis sunt ant sighiu a andai. Centu francus! Sa bècia iat pensau de s'ammachiai di a veras: iat cumintzau a arrì e a pràngi itotu

paris, poddendi·si su petus, ghetende·si a terra e basendi·dda in manera noa su logu in ui si fiat frimau cussu stràngiu.

A pustis de unu cantu tempus, tzia Biròra, chi sighiat a fai negùssiu de ousus, biagendi a cuaddu, perou, si fiata gatada, a Nùoru, in antis sa Corte de Assise. Si discutiat unu potzessu famadu contra unu bandidu acusau de ai bociu, de vinditas de irrobatòrius.

Sa bècia arrogadera est intrada cussa puru e si ammesturat a sa truma de is fichetus. Candu a intru de custa truma si funt artziaus tzèrrius scràmius, muscius. Chi est, chi no est? Fiat sa bècia chi in su bandidu crudeli iat arreconnotu Santu Micheli Arcangelo, suu!